

Національна академія наук України
Інститут української мови
Комітет наукової термінології при Президії НАН України

**XV МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ТЕРМІНОЛОГІЯ І СУЧАСНІСТЬ»**

6 травня 2025 року

ПРОГРАМА

Київ

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

П. Ю. Гриценко директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор

ЗАСТУПНИК:

І. А. Казимирова старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук, доцент

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ

СЕКРЕТАР:

О. І. Петрова учений секретар Інституту української мови НАН України, науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології, кандидат філологічних наук,

ЧЛЕНИ

ОРГКОМІТЕТУ:

Н. Г. Горголюк заступник директора Інституту української мови НАН України з наукової роботи, кандидат філологічних наук, доцент

К. Г. Городенська завідувач відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор

М. Г. Жулинський голова Комітету наукової термінології при Президії НАН України, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, академік НАН України, доктор філологічних наук

Є. А. Карпіловська завідувач відділу лексикології, лексикографії та структурно-математичної лінгвістики Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор

- І. М. Кочан** завідувач кафедри прикладного мовознавства Львівського національного університету ім. І. Я. Франка, доктор філологічних наук, професор
- І. А. Синиця** старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, старший науковий співробітник
- І. А. Ярошевич** старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук, доцент
- Н. О. Яценко** старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук

СЕКРЕТАР ОРГКОМІТЕТУ:

- М. С. Заборна** старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук, доцент

ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

6 травня, вівторок

10.00–10.30

<https://meet.google.com/vvn-mxpd-dna>

Павло Юхимович Гриценко, директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор

Микола Григорович Жулинський, голова Комітету наукової термінології при Президії НАН України, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, академік НАН України, доктор філологічних наук

Юлія Анатоліївна Чернобров, Голова Національної комісії зі стандартів державної мови, кандидат філологічних наук

Сергій Петрович Головатий, керівник Центру правничої термінології Національної академії правових наук України, член-кореспондент Національної академії правових наук України

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

10.30–13.00

<https://meet.google.com/vvn-mxpd-dna>

Голова: директор Інституту української мови НАН України доктор філологічних наук, професор **Павло Юхимович Гриценко**

Секретар: старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України кандидат філологічних наук, доцент **Ірина Андріївна Казимирова**

Доповіді:

1. **Космеда Тетяна Анатоліївна**, *д. філол. н., проф.* (м. Вінниця, Україна).

Сіра і чорна російська пропаганда: фальсифікація термінів-запозичень української мови (на матеріалі тлумачних словників кінця XX – поч. XXI століття).

2. **Романюк Світлана**, *докт. габ., проф.* (м. Варшава, Польща).
Фахова термінологія в дидактиці української мови як іноземної.
3. **Петрова Тетяна Олексіївна**, *д. філол. н., проф.* (м. Харків, Україна).
Українська термінографійна критика 30-х років ХХ ст.
4. **Кочерга Ольга Дмитрівна**, *к. фіз.-мат. н., ст. н. сп.* (м. Київ, Україна).
Семантична диференціація відтермінних прикметників у фаховій та загальній мові.
5. **Нелюба Анатолій Миколайович**, *д. філол. н., проф.* (м. Харків, Україна).
‘Новітня термінологія’ сучасної фемінітивізації і граматичне невігластво.
6. **Казимирова Ірина Андріївна**, *к. філол. н., доц., ст. н. сп.*
Чернобров Юлія Анатоліївна, *к. філол. н.* (м. Київ, Україна).
Питоме і запозичене: термінолект Олени Курило.

Дискусія (12.30-13.00)

ПЕРЕРВА

13.00–14.00

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

14.00 – 16.20

Секція 1. ТЕОРІЯ ТЕРМІНА. ТЕРМІН І МОВНА ПРАКТИКА

<https://meet.google.com/sbt-ojwv-pkr>

Голова: доктор філологічних наук, професор **Микола Іванович Степаненко**
Секретар: кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник
Оксана Миколаївна Тищенко

Доповіді:

1. **Бук Соломія Несторівна**, *д. філол. н., доц.* (м. Львів, Україна).
Термін *стилеметрія*: словотвірний та акцентуаційний аспект.
2. **Варинська Алла Михайлівна**, *к. філол. н., проф.* (м. Одеса, Україна).
Концептуальна інформативність професійної термінології.

3. **Гінзбург Михайло Давидович**, *д. тех. н., проф., академік Української нафто-газової академії* (м. Харків, Україна).

Триелементні терміни і термінні вислови: правописні проблеми та їхні різв'язки.

4. **Дуцяк Ігор Зенонович**, *д. філос. н., проф.* (м. Львів, Україна).

Методика обчислення динаміки запозичень лексики внаслідок мовної взаємодії спільнот.

5. **Кочан Ірина Миколаївна**, *д. філол. н., проф.* (м. Львів, Україна).

Дослідження епонімних термінів у галузевих терміносистемах (огляд наукових праць).

6. **Мунтян Олександр Олександрович**, *к. філол. н., доц.* (м. Київ, Україна).

Проблеми сучасного термінознавства: теоретичні підходи та тенденції розвитку.

7. **Полковський Валерій Полікарпович**, *докт. філософії, доцент* (м. Сейнт-Альберт, Канада).

Переклад творів українських авторів англійською: виклики, здобутки.

8. **Степаненко Микола Іванович**, *д. філол. н., проф.* (м. Київ, Україна).

Термінотвірний потенціал лексеми *енциклопедичний* / *енциклопедійний*.

9. **Тищенко Оксана Миколаївна**, *к. філол. н., ст. н. сп.* (м. Київ, Україна).

Словниковий vs узуальний: термінні опозиції.

10. **Шарманова Наталя Миколаївна**, *к. філол. н., доц.* (м. Кривий Ріг, Україна).

Кліше в проблемному полі сучасного термінознавства: дискусійність номінації та інтерпретації.

Дискусія

Секція 2. ТЕРМІНОЛОГІЯ ЛІНГВІСТИКИ. ТЕОРІЯ ТЕРМІНОГРАФІЇ ТА ПРАКТИКА УКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕВИХ СЛОВНИКІВ

<https://meet.google.com/vra-ubda-brd>

Голова: доктор філологічних наук, професор **Тетяна Анатоліївна Космеда**

Секретар: кандидат філологічних наук, доцент **Марія Степанівна Заборна**

Доповіді:

1. **Горголюк Ніна Георгіївна**, *к. філол. н., доц.* (м. Київ, Україна).

Феномен термінопоняття *перформатив* у концепції Джона Остіна.

2. **Заборна Марія Степанівна**, к. філол. н., ст. н. сп., доц. (м. Київ, Україна).
Термін *крапка* як осердя становлення української пунктуаційної терміносистеми.
3. **Космеда Тетяна Анатоліївна**, д. філол. н., проф.
Войтович Олег Олександрович, аспірант (м. Вінниця, Україна).
Зміст термінів ідеографічної групи «перекладознавство як наука та її складники»: українсько-англійські паралелі.
4. **Лазаренко Олеся Миколаївна**, к. філол. н., ст. наук. співр. (м. Франкфурт-на-Одері, Федеративна Республіка Німеччина).
Наукова термінологія в «Українсько-німецькому словнику» Зенона Кузелі та Ярослава-Богдана Рудницького: проблеми перекладу та маркування.
5. **Петрова Оксана Іванівна**, к. філол. н. (м. Київ, Україна).
Способи семантизування лінгвістичних термінів у працях I половини XX ст.
6. **Солдатова Леся Петрівна**, к. філол. н., доц. (м. Київ, Україна).
До питання унормування лінгвістичної термінології.
7. **Шуневич Богдан Іванович**, д. пед. н., проф.
Баркатов Ігор Валентинович, доц.
Тюрін Валерій Олександрович (м. Львів, Україна).
Етапи укладання двомовного словника танкових термінів: пошук українських еквівалентів англійської термінології для глосаріїв з цієї тематики.
8. **Ярошевич Ірина Арнольдівна**, к. філол. н., доц. (м. Київ, Україна).
Транспозиційні процеси в межах українського дієслова та прислівника (поняттєво-термінологічний аспект).
9. **Яценко Ніна Олександрівна**, к. філол. н., ст. наук. співр. (м. Київ, Україна).
Генеza терміна *інфінітив* і його сучасна рецепція.

Секція 3. ГАЛУЗЕВІ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

<https://meet.google.com/iua-yjxh-dea>

Голова: доктор філологічних наук, старший науковий співробітник
Синиця Ірина Анатоліївна

Секретар: кандидат філологічних наук, доцент **Кухарчишин Марія Іванівна**

Доповіді:

1. **Боєв Златозар**, PhD, DSc, Professor (Болгарія).
Bulgarian taxonomic terminology of birds and mammals (Aves et Mammalia – Vertebrata, Animalia).
2. **Вербицький Сергій Борисович**, *к. техн. н.*
Рябініна Наталія Олексіївна, *докт. філос.*
Козаченко Ольга Борисівна;
Пацера Наталія Миколаївна (м. Київ, Україна).
Терміносистеми щодо новітніх харчових продуктів: загальні засади та практичні особливості.
3. **Германович Галина Остапівна**, *к. філол. н., доц.*
Шашков Юрій Ігорович (м. Львів, Україна).
Епідеміологічна та інфектологічна лексика в сучасній українській літературній мові.
4. **Голуб Олександр Андрійович**, *д. хім. н, проф.* (м. Київ, Україна).
Олівець і назви хімічних елементів.
5. **Зіненко Ярослав Вікторович**, *здобувач* (м. Харків, Україна).
Особливості становлення термінології фехтувального спорту в Україні.
6. **Кісілевич Олександра Василівна**, *к. фіз.-мат. н., доц.* (м. Львів, Україна).
Еволюція математичної термінології: від античності до сучасності.
7. **Кухарчишин Марія Іванівна**, *к. філол. н., доц.* (м. Львів, Україна).
Технічна метафора в українській біологічній термінології.
8. **Меженський Володимир Миколайович**, *д. с.-госп. н., ст. наук. сп.*
Меженська Людмила Олексіївна, *к. біол. н., доц.* (м. Київ, Україна).
Московизація української термінології на прикладі фітонімів *бросквина*, *волоський горіх*, *ірга*, *цитрина*.
9. **Синиця Ірина Анатоліївна**, *д. філол. н.* (м. Київ, Україна).
Варіанти термінів медицини на позначення ліків твердої форми в синхронійно-діахронійному аспекті.
10. **Фесенко Геннадій Васильович** (м. Київ, Україна).
Від витоків до представленості українського називництва птахів у всемережжі.

**Секція 4. ГАЛУЗЕВІ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ГУМАНІТАРНИХ
ТА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК**

<https://meet.google.com/vqh-qhfh-xne>

Голова: доктор філологічних наук, професор **Тетяна Федорівна Осіпова**
Секретар: кандидат філологічних наук **Ангеліна Юрївна Ганжа**

Доповіді:

1. **Білоусова Роксана Зіновіївна**, к. філол. н.
Слободзяник Олена Зіновіївна, к. філол. н. (м. Львів, Україна).
Пароніміїні відношення в українській бібліотечно-бібліографічній термінології.
2. **Ганжа Ангеліна Юрївна**, к. філол. н. (м. Київ, Україна).
Термінологія зі сфери усиновлення: динаміка мовної норми.
3. **Осіпова Тетяна Федорівна**, д. філол. н., проф.
Удовіченко Лілія Геннадіївна, докт. філос. (м. Харків, Україна).
Міжгалузева терміносистема поліцейників у сфері охорони освітнього середовища.
4. **Охріменко Тетяна Володимирівна**, к. філол. н., доц. (м. Київ, Україна).
Номінації сфери грошових відносин в українському термінознавстві.
5. **Поліщук Наталія Олександрівна**, к. філол. н. (м. Рівне, Україна).
Медична термінолексика в мові сучасних масмедіа.
6. **Процик Ірина Романівна**, д. філол. н., доц. (м. Львів, Україна).
Українські терміни відбиванки: назви моментів гри та дій у волейболі.
7. **Пчелінцева Олена Едуардівна**, д. філол. н., проф. (Федеративна Республіка Німеччина;
м. Черкаси, Україна),
Сидоренко Людмила Миколаївна, к. філол. н., доц. (м. Черкаси, Україна).
Віддієслівні іменники на позначення опредметненої дії або процесу (на матеріалі
«Словника економічної термінології» Г. Кривченка, В. Ігнатовича).
8. **Фецко Іванна Михайлівна**, к. філол. н., доц. (м. Львів, Україна).
Синтетичні терміни українського музейництва в контексті явища полісемії.

Секція 5. ТЕРМІН У ТЕКСТІ

<https://meet.google.com/cza-bxyl-hox>

Голова: доктор філологічних наук, професор **Тетяна Анатоліївна Коць**
Секретар: аспірант **Юлія Володимирівна Васьків**

Доповіді:

1. **Васьків Юлія Володимирівна, аспірант** (м. Київ, Україна).
«Блог» та його українські відповідники: мовні та соціокультурні аспекти пошуку питомого терміна.
2. **Космеда Тетяна Анатоліївна, д. філол. н., проф.** (м. Харків, Україна).
Микитюк Оксана Романівна, к. філол. н., доц. (м. Львів, Україна).
Термін *дискурсивно-текстовий простір* у метамові політичної лінгвістики і лінгвоперсонології: теоретичне обґрунтування та практика застосування.
3. **Коць Тетяна Анатоліївна, д. філол. н.** (м. Київ, Україна).
Сучасний український публіцистичний текст: системно-термінологічний і функціонально-стильовий виміри.
4. **Куньч Зоряна Йосипівна, к. філол. н., доц.** (м. Львів, Україна).
Функційні особливості терміна в публіцистичному стилі літературної мови (на прикладі терміна *резонанс*).
5. **Литвинська Світлана Віталіївна, к. філол. н., доц.** (м. Київ, Україна).
Динамічні процеси в термінології галузі соціальних комунікацій на початку XX ст.
6. **Черноватий Леонід Миколайович, д. пед. н., проф.** (Словаччина; м. Харків, Україна).
Предметні знання в перекладі англomовної термінології.

Секція 6. ФАХОВА МОВА В СИСТЕМІ ОСВІТИ. ТЕРМІН У НАВЧАЛЬНОМУ ТЕКСТІ

<https://meet.google.com/hfq-fhix-cii>

Голова: кандидат філологічних наук, доцент **Наталія Володимирівна Місник**
Секретар: кандидат філологічних наук **Оксана Андріївна Дільна**

Доповіді:

1. **Гордієнко Олеся Євгеніївна**, *аспірант* (м. Київ, Україна).
Особливості освоювання новітніх запозичень інформаційної сфери за родовою ознакою.
2. **Дільна Оксана Андріївна**, *к. філол. н.* (м. Львів, Україна).
Особливості використання прикметників *творчий* і *креативний* у педагогічній термінології.
3. **Доценко Олена Леонідівна**, *к. філол. н., доц.* (м. Київ, Україна).
Ратифікація міжнародних документів: термінологічний аспект.
4. **Марчук Людмила Миколаївна**, *д. філол. н., проф.* (м. Кам'янець-Подільський, Україна).
Методи дослідження термінолексики в сучасних наукових студіях.
5. **Місник Наталія Володимирівна**, *к. філол. н., доц.* (м. Київ, Україна).
Специфіка взаємодії фахового дискурсу й терміносистеми.
6. **Степаненко Ніна Степанівна**, *к. філол. н., доц.* (м. Київ, Україна).
Сучасні динамічні процеси в педагогічній терміносистемі: питоме – запозичне.
7. **Товстенко Вікторія Ростиславівна**, *к. філол. н., доц.*
Бондарчук Лариса Михайлівна, *к. філол. н., доц.*
Подгурська Тамара Анатоліївна, *ст. викладач* (м. Київ, Україна).
Особливості термінологічної та професійної лексики в діловому спілкуванні.

ПІДСУМКОВЕ ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

6 травня, вівторок

<https://meet.google.com/vvn-mxpd-dna>

16.20 – 18.30

Голова: директор Інституту української мови НАН України доктор філологічних наук, професор **Павло Юхимович Гриценко**

Секретар: старший науковий співробітник відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України кандидат філологічних наук, доцент **Ірина Андріївна Казимирова**

1. **Томашевська Олександра Яремівна**, *д. мед. н., проф.*

Дзісь Євген Іванович, *д. мед. н., проф.* (м. Львів, Україна).

Як Словники української мови в 11 і 20 томах сприяють зросійщенню української медичної термінології.

2. **Калита Петро Якович**, *к. техн. н.* (м. Київ, Україна).

Основні терміни в сучасному менеджменті: проблеми та пропозиції.

3. Інформація про роботу секцій (керівники секцій).

4. Ухвала Міжнародної наукової конференції «Термінологія і сучасність».

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ

Вітальне слово – 10 хв.

Виступ на пленарному засіданні – 20 хв.

Доповідь на секційному засіданні – 15 хв.

Участь в обговоренні – 5 хв.